

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE VIR SUKSESVOLLE BOERDERY

DEUR DR PHILIP THEUNISSEN

Ekonomies gesproke is 'n goedbestuurde boerdery een wat konstant 'n groter wins as soortgelyk gestruktureerde boerderye in dieselfde geografiese omgewing maak. Omdat eksterne makro-ekonomiese faktore, soos prys, dikwels 'n totale bedryf affekteer, is dit belangrik dat 'n boerdery se wins relatief tot 'n bedryf vergelyk moet word en nie net op 'n individuele vlak beoordeel word nie. Sodoende kan individuele bestuursvaardighede gedurende uitsonderlik voorspoedige én swak tye geïdentifiseer word.

Winsgewende boere bou hulle boerderye op rondom suksesvolle bestuurspraktyke eerder as suksesvolle boerderypraktyke. Daar is 'n belangrike verskil! Meeste boere het merkwaardige vordering gemaak ten opsigte van operasionele effektiwiteit. In die meeste geval het die bestuurspraktyke egter nie in pas met die operasionele vordering gebly nie. In hierdie reeks artikels sal daar aangetoon word hoe die beproefde bestuurspraktyke sistematies in boerderye aangewend kan word met die oog op die verbetering van winsgewendheid. Daar is beduidende verskille tussen winsgewende en nie-winsgewende boere. Sommige verskille is in areas waar daar wel veranderinge aangebring kan word terwyl ander verskille nie maklik verander kan word nie. Suksesvolle boere is denkende boere. Dit verg die vermoë om obserwasie in inligting, inligting in kennis, kennis in begrip en begrip in wysheid te omskep. Met behulp van die wysheid kan die goeie bestuurspraktyke op die plaas geïmplimenter word.

DIE 12 AREAS VAN GOEIE BESTUURSPRAKTYKE

- AREA 1: Algemene bestuur
- AREA 2: Finansiële bestuur
- AREA 3: Produksiebestuur
- AREA 4: Bemarkingsbestuur
- AREA 5: Menslike hulpbronbestuur
- AREA 6: Aankoopsbestuur
- AREA 7: Meganisasiebestuur
- AREA 8: Risikobestuur
- AREA 9: Administratiewe bestuur
- AREA 10: Volhoubare bestuur
- AREA 11: Erfopvolgingsbestuur
- AREA 12: Bestuursinligting

In besigheidsterme word produksiebestuur beskryf as die middelfase in die drieledige basis van enige onderneming naamlik finansiël, produksie en bemarking. Hulpbronne moet bymekaar gekry word, goedere moet daarmee geproduseer word en dan moet dit verkoop word. Produksiebestuur gaan dan oor die bestuur van die middelste aktiwiteit. Die produksiebestuurder is direk verantwoordelik vir die vervaardiging van die regte hoeveelheid produkte op die regte tyd waartoe die bemarkingsbestuurder die onderneming verbind het. Binne die breë vlak van produksie sal hy dus verskeie besluite moet neem rakende wat om te produseer, wanneer om te produseer, hoe om te produseer en hoeveel om te produseer.

Die boer as produksiebestuurder het twee nadele ten opsigte van produksie. Eerstens is die produksieproses redelik lank en vanaf planttyd tot strooptyd kan die markfaktore baie verander. Tweedens is die uiteindelijke opbrengs ook aan klimaatsfaktore onderworpe en daarvoor het die boer geen beheer nie. Die produksieresultaat is dan meer dikwels nie dit wat die boer by die aanvang van die proses in gedagte gehad het nie.

Dit bied egter nie aan boere 'n verskoning om nie ag te slaan op die finansiële en bemarkingsarea van die besigheid nie. Die drie, asook ander aspekte binne die boerdery, affekteer mekaar onderling en die verskillende bestuursareas kan dus nie in afsondering van mekaar bedryf word nie. Wat dus in die een afdeling verander lei noodwendig tot 'n verandering in 'n ander afdeling.

Landbou het ook die nadeel dat produkpryse op 'n gegewe tydstip vir alle produsente dieselfde is. Dit is so dat Safex wel die geleentheid aan boere bied om die prys op ander tye vas te maak en dit is ook 'n feit dat 'n stoetteler 'n premie op kwaliteit kry.

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE 3.

PRODUKSIEBESTUUR

Die slotsom is egter dat 'n boer nie sommer sy medeboer by die markpunt kan klop nie omdat hulle produkte meestal identies is. Produksie is dus die maklikste punt om meer mededingend te kan wees. Beter produktwiteit en beter produksieprosesse lei noodwendig tot laer koste. Wins is die verskil tussen inkomste en uitgawes en uiteindelik is die beter boer die een wat sy produkte teen dieselfde produksievlakke en dieselfde prysvlakke maar teen laer produksiekoste as sy medeboer kan verskaf.

In gewone besighede moet die bestuur eers die toekomstige vraag na 'n produk bepaal alvorens daar geproduseer kan word. In boerderye is daar ongelukkig 'n kultuur dat daar in meeste gevalle eers geproduseer word en dan gekyk word hoe die produkte verkoop gaan word. Hoe moeilik dit ookal vir 'n boer is, is die basiese uitgangspunt van produksie dat dit markgedrewe moet wees. Die mark laat hom nie deur produksie dryf nie en reageer gewoonlik daarop deur middel van lae pryse. As troos vir boere word produksiebestuur as die mees komplekse area van bestuur beskou en een wat belangrik is as gevolg van die voordele wat dit vir die verbruiker, arbeid, beleggers, die gemeenskap en selfs die totale ekonomie van 'n land inhou. Boere is in die algemeen goeie produksiebestuurders. Hierdie area moet net in balans met die ander bestuursareas gebring word en moenie die oorweldigende bestuursaktiwiteit op die nlaas wees nie.

Bepaal u bestuursvermoë ten opsigte van goeie bestuurspraktyke met hierdie kort toets. Soos met enige self-evalueringsoefening sal die resultaat slegs van nut wees as u eerlik, realisties en reguit op die vrae antwoord. Die uitslag is dus so goed soos wat u dit self gaan maak.

3. PRODUKSIEBESTUUR

	Ja	Nee
3.1. U beplan vir maksimum produksie ongeag of dit winsgewend is of nie;	☐	☐
3.2. U boerdery is groot genoeg om voldoende produksie te kan lewer sodat die vaste koste betaal kan word;	☐	☐
3.3. U weet wat die kritiese boerdery-aktiwiteite is en monitor die uitvoering daarvan gereeld;	☐	☐
3.4. U volg 'n werkprogram in 'n spesifieke volgorde en elke aktiwiteit word op 'n bepaalde tydstip voltooi;	☐	☐
3.5. U weet wat die minimum hoeveelheid is wat van 'n produk geproduseer moet word om dit winsgewend te maak;	☐	☐
3.6. U het kontrole oor voorraadaflewering (saad, kunsmis, pakmateriaal) en dit is gesinkroniseer met u boerdery-aktiwiteite;	☐	☐
3.7. U monitor die kwaliteit van die boerdery-aktiwiteite (bewerkings, veebehandelings, ens.) en stel probleme dadelik reg;	☐	☐
3.8. U het die vertakkings van u boerdery in 'n optimale produkkombinasie saamgevoeg;	☐	☐
3.9. U implementeer nuwe tegnologie op 'n gereelde basis;	☐	☐
3.10. U behoort aan 'n studiegroep.	☐	☐

Die korrekte antwoord op vraag 1 is NEE. Daarna is al die korrekte antwoorde JA. Vraag 1 verteenwoordig die verpligte vaardigheid wat u ten opsigte van die bestuursterrein móét uitvoer. Indien u punte hier verloor het moet u dit onmiddelik in u boerdery gaan regstel. Afdeling 2 (Vraag 2 – 4) verteenwoordig die basiese bestuursvaardighede. U behoort hier ook volpunte te behaal. Maak seker waar u punte verloor het en stel dit reg in u boerdery. Afdeling 3 (Vraag 5 – 7) verteenwoordig gevorderde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is dit 'n teken dat u oor bogemiddelde bestuursvaardighede beskik en meer as die nodige doen om u boerdery reg te bestuur. Afdeling 4 (Vraag 8 – 10) verteenwoordig die gesofistikeerde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is u aan die voorpunt van boerderybestuur. U het al die bestuursvaardighede onder die knie, u is innoverend en u implementeer vernuwings in u boerdery.

VERDERE INLIGTING:

Agricultural Extension Publications (ISU): www.extension.iastate.edu
Farm Business Planning Manual: www.ext.nodak.edu
Computus Bestuursburo: www.computus.info
Agribiz: www.agribiz.com
Ten habits of highly profitable farmers: www.agriweb.com
Farm Management by Ronald Kay & William Edwards